

Věc C-575/23

**Shrnutí žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce podle čl. 98 odst. 1
jednacího řádu Soudního dvora****Datum doručení:**

15. září 2023

Předkládající soud:

Conseil d'État (Belgie)

Datum předkládacího rozhodnutí:

31. srpna 2023

Žalobci:

FT

AL

ON

Žalovaný:

État belge

Vedlejší účastník:

Orchestre national de Belgique

I. Skutkový stav a napadený akt

- 1 Žalobou podanou dne 26. července 2021 se FT, AL a ON domáhají zrušení královské vyhlášky ze dne 1. června 2021 o právech souvisejících s právem autorským uměleckých pracovníků Orchestre national de Belgique (MB č. 2021042025 ze dne 4. června 2021).
- 2 Před přijetím napadeného aktu bylo využívání práv souvisejících s právem autorským hudebníků Orchestre national de Belgique (dále jen „ONB“), vedlejšího účastníka, dojednáváno případ od případu v rámci Comité de concertation de base (Základní dohodovací výbor, Belgie).

- 3 Od roku 2016 probíhají v rámci Základního dohodovacího výboru jednání mezi ONB a odborovými zastoupeními hudebníků s cílem dosáhnout dohody o odměně za práva související s právem autorským. Tato jednání dosud nebyla úspěšná.
- 4 V září 2019 se ONB rozhodl navrhnout hudebníkům, aby podepsali individuální smlouvy, které stanovily určité paušální částky, přičemž tyto částky byly ihned vyplaceny hudebníkům, kteří uvedenou smlouvu podepsali, a pro ostatní byly uloženy stranou do doby, než bude přijata královská vyhláška.
- 5 Tato královská vyhláška, která je napadeným aktem, byla přijata dne 1. června 2021. Její preambule uvádí mimo jiné následující:

„S ohledem na směrnici Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/790 ze dne 17. dubna 2019 o autorském právu a právech s ním souvisejících na jednotném digitálním trhu a o změně směrnic 96/9/ES a 2001/29/ES;

[...]

Vzhledem k tomu, že čl. XI.205 odst. 4 hospodářského zákoníku umožňuje, aby v případě, že jsou výkony prováděny výkonným umělcem při plnění pracovní smlouvy nebo služebního řádu, byla majetková práva vyplývající z práv souvisejících s právem autorským postoupena zaměstnavateli, je-li postoupení práv výslovně stanoveno a plnění spadá do působnosti smlouvy nebo služebního řádu;

Vzhledem k tomu, že řádné fungování Orchestre national de Belgique vyžaduje, aby mu byla postoupena veškerá práva spojená s výkonem a užíváním výkonů výkonných umělců Orchestre national de Belgique

Vzhledem k tomu, že článek 18 směrnice (EU) 2019/790 [...] zakotvuje zásadu vhodné a přiměřené odměny výkonných umělců, která zohledňuje zásadu smluvní svobody a spravedlivou rovnováhu mezi právy a zájmy;

Vzhledem k tomu, že bod 73 odůvodnění téže směrnice upřesňuje, že přiměřenou odměnu může představovat i paušální platba a že členské státy mohou zohlednit zvláštnosti každého odvětví;

Vzhledem k tomu, že odměna stanovená v této královské vyhlášce se jeví jako vhodná a přiměřená vzhledem ke zvláštnostem tohoto odvětví, k ziskům plynoucím z využívání práv souvisejících s právem autorským hudebníků Orchestre national de Belgique, jakož i k odměně za práva související s právem autorským uplatňované v belgických orchestrech podobné velikosti a právního postavení;

[...]“

Normativní text královské vyhlášky je následující:

„Článek 1. Pro účely této vyhlášky se rozumí:

1° výkonným umělcem hudebník zaměstnaný na základě služebního řádu podle správního práva nebo na základě pracovní smlouvy, s výjimkou hudebníka vykonávajícího funkci hudebního ředitele nebo funkci sólisty.

[...]

8° službou každý výkon výkonných umělců, který je předmětem vysílání, audiovizuální nahrávky nebo zvukového záznamu za účelem jejího užití ze strany Orchestre national de Belgique nebo jeho právních nástupců, v délce nejméně tří hodin a nejvýše čtyř hodin nebo v délce trvání koncertu „v přímém přenosu“. [...]

Článek 2. Výkonný umělec postoupí Orchestre national de Belgique v souladu s ustanoveními této vyhlášky práva související s právem autorským týkající se jeho výkonů uskutečněných při plnění jeho úkolů u Orchestre national de Belgique.

Článek 3

§ 1. Na základě článku 2 se Orchestre national de Belgique postupují oproti příspěvkům uvedeným v článcích 4 a 6 následující práva související s právem autorským: [...]

§ 2. Práva postoupená v souladu s článkem 2 a odstavcem prvním tohoto článku jsou postoupena na celou dobu trvání práv souvisejících s právem autorským a pro celý svět.

[...]

Článek 4

§ 1. Za postoupení práv postoupených na základě článků 2 a 3 se výkonným umělcům, kteří vykonávali činnost po celý rok, přiznává roční příspěvek ve výši 600 EUR brutto. Pro výkonné umělce, kteří nevykonávali činnost po celý rok, činí příspěvek 24 EUR brutto za každou službu. [...]

§ 2. Tato částka se výkonným umělcům vyplácí pod označením „práva související s právem autorským“.

§ 3. Roční příspěvek ve výši 600 EUR stanovený v odstavci 1 tohoto článku zahrnuje postoupení práv souvisejících s právem autorským podle článků 2 a 3 až do výše roční kvóty, která činí maximálně 25 služeb. [...]

[...]

Studiové nahrávky zvukových záznamů [...] nejsou do této kvóty zahrnuty. Náleží za ně zvláštní příspěvek ve výši 3 000 EUR za zvukový záznam, určený k rozdělení rovným dílem mezi zúčastněné výkonné umělce.

Služby, které jsou předmětem audiovizuálního záznamu šířeného televizním přenosem, za který pořadatel platí Orchestre national de Belgique odměnu, se do této kvóty nezapočítávají. Odměna, kterou obdrží Orchestre national de Belgique za televizní přenos je mezi zúčastněné výkonné umělce rozdělena a vyplacena rovným dílem.

Dojde-li k překročení kvóty na služby uvedené v tomto odstavci, náleží výkonným umělcům dodatečný příspěvek ve výši 24 EUR brutto za jednu službu.

§ 4. Kromě příspěvku stanoveného v odstavci 1 tohoto článku má výkonný umělec nárok na dodatečný příspěvek z titulu práv souvisejících s právem autorským v rámci plnění smlouvy uzavřené mezi osobou, na kterou se vztahuje výlučně soukromé právo, a Orchestre national de Belgique. Vyplacení tohoto dodatečného příspěvku nesmí v žádném případě vést k tomu, že by plnění této smlouvy ze strany Orchestre national de Belgique bylo ztrátové.

Tento příspěvek je pro všechny výkonné umělce stanoven na 50 % čistých příjmů Orchestre national de Belgique po odečtení variabilních nákladů produkce (dirigent, další hudebníci, sboroví a sóloví zpěváci, sál, poplatky za nahrávání, marketing, dramaturgie,...), které se rozdělí rovným dílem mezi zúčastněné výkonné umělce.

[...]“.

II. Právní rámec

1. Unijní právo

- 6 Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/790 ze dne 17. dubna 2019 o autorském právu a právech s ním souvisejících na jednotném digitálním trhu a o změně směrnic 96/9/ES a 2001/29/ES (Úř. věst. 2019, L 160, s. 92) posiluje ochranu autorů a výkonných umělců. Zavádí pro ně právo na spravedlivou odměnu ve smlouvách o užívání jejich děl či výkonů.
- 7 Body 72 a 73 odůvodnění uvádí:

„72. Autoři a výkonní umělci jsou obvykle ve slabším smluvním postavení, když poskytují licenci nebo převádějí svá práva, a to i prostřednictvím svých vlastních společností, za účelem užívání za odměnu, a tyto fyzické osoby potřebují ochranu stanovenou touto směrnicí, aby mohly plně požívat svých práv harmonizovaných podle práva Unie. Tato potřeba ochrany nevzniká,

pokud smluvní protistrana jedná jako konečný uživatel a neužívá sama dílo ani výkon, například v případě některých pracovních smluv.

73. Odměna autorů a výkonných umělců by měla být vhodná a přiměřená vzhledem ke skutečné nebo potenciální ekonomické hodnotě licencovaných nebo převáděných práv s přihlédnutím k příspěvku autora nebo výkonného umělce k celkovému dílu nebo jinému předmětu ochrany a ke všem ostatním okolnostem případu, jako jsou tržní postupy nebo skutečné užívání díla. Přiměřenou odměnu může představovat i paušální platba, která by však neměla být pravidlem. Členské státy by měly mít možnost vymezit případy, v nichž se s ohledem na zvláštnosti každého odvětví použijí paušální částky. Členské státy by měly mít možnost uplatňovat zásadu vhodné a přiměřené odměny prostřednictvím různých stávajících nebo nově zavedených mechanismů, které by mohly zahrnovat kolektivní vyjednávání a jiné mechanismy, za předpokladu, že tyto mechanismy jsou v souladu s platným právem Unie“.

- 8 Body 74 až 78 odůvodnění se týkají potřeby autorů a výkonných umělců mít k dispozici informace, které jim umožní posoudit ekonomickou hodnotu jejich práv, včetně trvalé ekonomické hodnoty v porovnání s odměnami, které za převod obdrželi, významu transparentnosti v této oblasti a mechanismu úprav této odměny.
- 9 Bod 82 odůvodnění uvádí: „Nic v této směrnici by se nemělo vykládat tak, aby bránilo nositelům výlučných práv podle právních předpisů Unie v oblasti autorského práva povolit užití svých děl nebo jiných předmětů ochrany bezplatně, mimo jiné prostřednictvím bezplatných nevýhradních licencí ve prospěch uživatelů“.
- 10 Kapitola 3, nadepsaná „Spravedlivá odměna ve smlouvách s autory a výkonnými umělci o užívání jejich děl či výkonů“, obsahuje mimo jiné následující ustanovení:

Článek 18 – Zásada vhodné a přiměřené odměny

1. Členské státy zajistí, aby autoři a výkonní umělci, kteří poskytují licenci nebo převádějí svá výhradní práva na užití svých děl nebo jiných předmětů ochrany, měli nárok na vhodnou a přiměřenou odměnu.

2. Při provádění zásady uvedené v odstavci 1 ve vnitrostátním právu mohou členské státy využít různých mechanismů a zohlední zásadu smluvní svobody a spravedlivou rovnováhu mezi právy a zájmy.

Článek 19 – Povinnost transparentnosti [...]

Článek 20 – Mechanismus smluvních úprav

1. Členské státy zajistí, aby v případě neexistence kolektivních smluv, které stanoví mechanismus srovnatelný s mechanismem podle tohoto

článek, byli autoři a výkonní umělci nebo jejich zástupci oprávněni požadovat dodatečnou, vhodnou a spravedlivou odměnu od strany, s níž uzavřeli smlouvu o využívání svých práv, nebo od jejích právních nástupců, pokud se ukáže, že původně sjednaná odměna je nepřiměřeně nízká ve srovnání se všemi následnými příslušnými příjmy vyplývajícími z užívání daných děl nebo výkonů.

[...]

Článek 22 – Právo zrušit licenci nebo převod práv

1. Členské státy zajistí, aby autor nebo výkonný umělec v případě, že poskytl licenci nebo převedl svá práva k dílu nebo jinému předmětu ochrany na výhradním základě, měl právo tuto licenci nebo tento převod práv zcela nebo částečně zrušit, pokud dané dílo nebo jiný předmět ochrany nejsou dostatečně užívány.

2. Ve vnitrostátním právu mohou být stanovena zvláštní ustanovení o mechanismu ke zrušení licence nebo převodu práv podle odstavce 1, s přihlédnutím:

[...]

Členské státy mohou z použití mechanismu ke zrušení licence nebo převodu práv vyloučit díla nebo jiné předměty ochrany, které obvykle obsahují příspěvky více autorů nebo výkonných umělců.

[...]“.

Článek 26 – Časová působnost

1. Tato směrnice se vztahuje na všechna díla a jiné předměty ochrany, které jsou chráněny vnitrostátními právními předpisy v oblasti autorského práva ke dni 7. června 2021 nebo později.

2. Používáním této směrnice nejsou dotčena jednání uskutečněná a práva nabytá před 7. červnem 2021.

[...]

Článek 29 – Provedení ve vnitrostátním právu

1. Členské státy uvedou v účinnost právní a správní předpisy nezbytné pro dosažení souladu s touto směrnicí do 7. června 2021. [...]

2. Vnitrostátní právo

- 11 V době přijetí napadeného aktu obsahovala kniha XI hospodářského zákoníku v kapitole 3 „Práva související s právem autorským“ hlavě 5 „Autorské právo a práva související s právem autorským“ následující ustanovení:

„Článek XI.203. [...]

Práva související s právem autorským přiznaná v této kapitole jsou movitá a zcela nebo zčásti postupitelná a převoditelná v souladu s pravidly občanského zákoníku. Mohou být zejména předmětem zcizení nebo prosté či výlučné licence.

[...]

Článek XI.205

§ 1. Pouze výkonný umělec má právo rozmnožovat svůj výkon nebo povolit jeho rozmnožování, a to jakýmkoli způsobem a jakoukoli formou, přímou či nepřímou, dočasnou či trvalou, zcela nebo zčásti.

[...]

§ 4. Pokud jsou výkony prováděny výkonným umělcem při plnění pracovní smlouvy nebo služebního řádu, mohou být majetková práva postoupena zaměstnavateli, je-li postoupení práv výslovně stanoveno a výkon spadá do působnosti smlouvy nebo služebního řádu.

[...]

Rozsah a podmínky převodu mohou být stanoveny kolektivními smlouvami.

[...]

Článek XI.206 [...]

§ 4. Není-li stanoveno jinak, výše odměny je přiměřená příjmům z užívání audiovizuálního díla. V takovém případě producent zašle výkonnému umělci alespoň jednou ročně výkaz příjmů, kterých dosáhl z každého ze způsobů užívání.

[...]“.

- 12 Zákon provádějící směrnici 2019/790 byl vyhlášen dne 19. června 2022. Tento zákon změnil některá výše uvedená ustanovení.

Znění článku XI.205 je od té doby následující:

„§ 1. Pouze výkonný umělec má právo rozmnožovat svůj výkon nebo povolit jeho rozmnožování, a to jakýmkoli způsobem a jakoukoli formou, přímou či nepřímou, dočasnou či trvalou, zcela nebo zčásti.

[...]

§ 4. Pokud jsou výkony prováděny výkonným umělcem při plnění pracovní smlouvy nebo služebního řádu, mohou být majetková práva postoupena zaměstnavateli nebo mu na ně může být poskytnuta licence, je-li postoupení práv nebo poskytnutí licence na práva výslovně stanoveno a výkon spadá do působnosti smlouvy nebo služebního řádu.

[...]“.

Právo na vhodnou a přiměřenou odměnu v rámci dohod o užívání výkonů je zakotveno v následujícím znění:

„Článek XI.205/1. Pokud výkonný umělec postoupil svá výlučná práva k užívání svých výkonů nebo k nim poskytl licenci v rámci dohody o užívání výkonů, zachovává si právo na vhodnou a přiměřenou odměnu“.

Konečně nový článek XI.205/5 stanoví následující:

„Článek XI.205/5. Kolektivní smlouvy mohou zejména stanovit:

- 1° rozsah postoupení práv nebo poskytnutí licence na práva;
- 2° způsoby postoupení práv nebo poskytnutí licence na práva;
- 3° podmínky týkající se odměny za postoupení nebo poskytnutí licence;

[...]“.

III. Základní argumenty účastníků původního řízení

1. První žalobní důvod

- 13 Žalobci tvrdí, že k případnému postoupení práv souvisejících s právem autorským může dojít pouze se souhlasem jejich nositele. Vykládají čl. XI.205 § 4 pododstavec 4 hospodářského zákoníku tak, že umožňuje postoupení práv souvisejících s právem autorským prostřednictvím kolektivních smluv, zejména pokud jsou výkony uskutečňovány při plnění pracovní smlouvy nebo služebního řádu a majetková práva jsou postoupena zaměstnavateli. Podle nich lze postoupení práv výkonných umělců souvisejících s právem autorským provést pouze takovým regulačním aktem, jako je služební řád, avšak se souhlasem nositelů těchto práv, a to prostřednictvím kolektivní smlouvy, která je výsledkem dohody s odbory. Pokud se jedná o rozsah a podmínky převodu jejich práv souvisejících s právem

autorským prostřednictvím napadeného aktu, žádná kolektivní smlouva však uzavřena nebyla.

- 14 Žalovaný a vedlejší účastník tvrdí, že odstavec 4 článku XI.205 zakotvuje režim výjimek pro převod práv souvisejících s právem autorským, zejména pokud jsou výkony uskutečňovány při plnění pracovní smlouvy nebo služebního řádu. Podle jejich názoru není v takovém případě třeba dodržovat pravidla občanského práva. Převod práv souvisejících s právem autorským může být podle nich upraven v pracovní smlouvě, případně služebním řádem. Uzavření kolektivní smlouvy ohledně rozsahu a podmínek převodu je podle nich pouze možností.

2. Pátý žalobní důvod

Tvrzení žalobců

- 15 Pátý žalobní důvod vychází zejména z porušení článku 17 Listiny základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“), článků 10 a 288 SFEU a článků 18 až 20 a 22 směrnice 2019/790.

První část žalobního důvodu

- 16 Práva související s právem autorským představují práva duševního vlastnictví, jejichž ochrana je zaručena mimo jiné článkem 17 Listiny. Postoupení těchto práv je možné, avšak za podmínek stanovených v čl. XI.205 odst. 4 hospodářského zákoníku, takže rozsah a podmínky převodu těchto práv mohou být stanoveny buď prostřednictvím individuální smlouvy, nebo na základě „kolektivní smlouvy“ občanskoprávní povahy, která předpokládá shodu vůle stran.
- 17 Ve veřejném sektoru jsou pracovněprávní vztahy mezi zaměstnavateli a zaměstnanci, a zejména finanční podmínky těchto vztahů, stanoveny jednostranně správním orgánem prostřednictvím regulačních aktů přijatých po vyjednávání v souladu se zákonem. ONB a jeho zaměstnanci, ať už služební, nebo smluvní, se nacházejí v této právní situaci, která je vlastní správnímu právu. V tomto kontextu napadený akt provádí jednostranně postoupení práv souvisejících s právem autorským hudebníků pracujících na služebním nebo smluvním základě, bez individuálního nebo kolektivního souhlasu dotčených osob. Jelikož se však jedná o majetková práva, nemohla být postoupena bez souhlasu jejich nositele, který mohl mít formu kolektivní smlouvy. Vzhledem k tomu, že nebyl získán individuální souhlas každého hudebníka – což se zcela neslučuje se zásadami rovnosti a zákazu diskriminace, kterými se musí řídit úprava podobných situací v regulačním aktu – nemohl být napadený akt přijat bez kolektivní smlouvy.
- 18 Žalobci se jakožto zaměstnanci ve služebním poměru domnívají, že se na ně vztahují ustanovení kapitoly 3 směrnice 2019/790. Umělci zaměstnaní na základě pracovní smlouvy spadají do osobní působnosti těchto ustanovení, zatímco umělci zaměstnaní na základě služebního řádu z ní nejsou výslovně vyloučeni.

- 19 Článek 18 směrnice 2019/790 musí být vykládán ve světle bodů 72 a 73 jejího odůvodnění. ONB nejedná jako koncový uživatel ve smyslu bodu 72 odůvodnění směrnice, ale jedná se záměrem nabýt práva výkonných umělců, aby mohl sám se třetími osobami užívat výkony umělců. Z toho vyplývá, že jak umělci zaměstnaní na základě pracovní smlouvy, tak umělci zaměstnaní na základě služebního řádu ONB musí požívat ochrany stanovené směrnicí.

Druhá část žalobního důvodu

- 20 Ve druhé části žalobního důvodu žalobci konstatují, že napadený akt, který byl přijat dne 1. června 2021 a vstoupil v platnost dnem svého zveřejnění v *Moniteur belge*, a sice v pátek 4. června 2021, byl zveřejněn *in extremis* poslední pracovní den před pondělem 7. června 2021, nejzazším datem pro provedení směrnice 2019/790.
- 21 Podle žalobců se žalovaný domníval, že přijetím napadeného aktu těsně před konečným datem provedení se vyhne požadavkům této směrnice, které posilují ochranu výkonných umělců a zakotvují jejich právo smluvně sjednat postoupení jejich práv, obdržet vhodnou a přiměřenou odměnu a dodatečnou odměnu v případě úspěchu.
- 22 Napadený akt porušuje tyto povinnosti v rozsahu, v němž zahrnuje povinné postoupení práv souvisejících s právem autorským, jako protiplnění za toto postoupení stanoví odměnu, která není nijak vhodná a přiměřená, nestanoví pro případ úspěchu žádnou dodatečnou odměnu a neposkytuje žádné právo na informace a na dohled nad využíváním těchto práv.
- 23 Z rozsudku ze dne 18. prosince 1997, *Inter-Environnement Wallonie* (C-129/96, EU:C:1997:628) vyplývá, že v době běhu lhůty pro provedení směrnice se členské státy musejí zdržet přijímání předpisů, které by mohly vážně ohrozit výsledek stanovený touto směrnicí, přičemž tento závěr byl potvrzen v rozsudku ze dne 4. července 2006, *Adeneler a další* (C-212/04, EU:C:2006:443). Podle této judikatury neměl vnitrostátní orgán přijímat ustanovení, která by byla v rozporu s právě prováděnou směrnicí, ale měl naopak dosáhnout souladu s touto směrnicí.
- 24 „Jednáními uskutečněnými“ před 7. červnem 2021, uvedenými v čl. 26 odst. 2 směrnice 2019/790, nemohou být akty „přijaté“ veřejnými orgány, které musí respektovat již platnou směrnici. Napadený akt je obecným nařízením, které podléhá režimu směrnice, třebaže bylo přijato mezi 9. červnem 2019 a 7. červnem 2021. Článek 26 směrnice musí být vykládán tak, že chrání práva nabytá autory a výkonnými umělci, nikoli práva nabytá uživateli. Konečně toto ustanovení chrání pouze práva nabytá řádně, tedy v souladu s evropským právem. Článek 26 odst. 2 se použije na práva nabytá po 6. červnu 2019 pouze tehdy, neohrožují-li vážně cíle směrnice 2019/790.

- 25 Článek 26 směrnice musí být podle žalobců vykládán ve světle bodu 82 jejího odůvodnění tak, že chrání práva nabytá autory a výkonnými umělci, a nikoli práva nabytá uživateli.

Tvrzení žalovaného

K první části žalobního důvodu

- 26 Žalovaný uvádí, že používáním článku 26 směrnice 2019/790 nejsou dotčena jednání uskutečněná a práva nabytá před 7. červnem 2021. Dále platí, že finanční postavení takových osob podléhajících služebnímu řádu, jako jsou hudebníci ONB, nespadá do působnosti směrnice 2019/790/EU. Žalobci se tedy nemohou domáhat použití článků 18 až 23 směrnice, které se týkají pouze umělců zaměstnaných v rámci vztahů ze smlouvy o využívání jejich práv souvisejících s autorským právem, a nikoli zaměstnanců zaměstnaných na základě služebního řádu.

Ke druhé části žalobního důvodu

- 27 Žalovaný popírá, že by přijal ustanovení, která by mohla vážně ohrozit výsledek stanovený směrnicí. Tato směrnice se nepoužije na umělce zaměstnané na základě služebního řádu, ale pouze na ty, kteří byli zaměstnáni na základě smlouvy. Ačkoli napadený akt podle jeho názoru nespadá do působnosti směrnice, žalovaný uvádí, že se při vypracování napadeného aktu rozhodl řídit se obecným směřováním této směrnice. V jeho preambuli tedy na směrnici výslovně odkázal a stanovil vhodnou a přiměřenou odměnu ve prospěch hudebníků ONB.
- 28 Napadený akt nevylučuje možnost, aby umělci, kterým je napadený akt určen, uzavřeli s ONB individuální nebo kolektivní smlouvu za účelem stanovení podmínek a rozsahu postoupení. Napadený akt sám o sobě obsahuje veškeré informace, které hudebníci orchestru potřebují, aby mohli posoudit vhodnost a přiměřenost jejich odměny.
- 29 Žalovaný zpochybňuje porušení článku 20 směrnice s tím, že žalobci neprokázali, že odměna stanovená napadeným aktem se jeví jako nepřiměřeně nízká ve vztahu k celkovým příjmům z užívání děl nebo výkonů. Skutečnost, že napadený akt nestanoví vhodnou a spravedlivou dodatečnou odměnu pro případ úspěchu, neohrožuje dosažení výsledku stanoveného směrnicí a neupírá výkonným umělcům možnost požadovat dodatečnou odměnu v případě úspěchu a vyjednat ji s ONB prostřednictvím samostatné smlouvy.
- 30 Mimoto skutečnost, že napadený akt nestanoví oprávnění zrušit postoupení práv v případě, že nejsou dostatečně užívána, zejména pro výkonné umělce zaměstnané na základě pracovní smlouvy, neohrožuje dosažení výsledku stanoveného směrnicí. Na případ výkonů podávaných orchestrem, které zahrnují výkony všech hudebníků, z nichž se orchestr skládá, se vztahuje možnost vyloučení uvedená v čl. 22 odst. 2 druhém pododstavci směrnice 2019/790.

Tvrzení vedlejšího účastníka

- 31 Vedlejší účastník má za to, že články 18 až 23 směrnice 2019/790, které nebyly součástí původního návrhu předloženého Komisí, jsou formulovány neurčitým způsobem, který ponechává členským státům velmi široký prostor při jejich provádění.
- 32 Podle vedlejšího účastníka se žalobci nemohou dovolávat této směrnice z následujících důvodů:
- v belgickém právu není přímo použitelná;
  - z důvodu právní jistoty článek 26 stanoví, že směrnice (a tedy ustanovení, která ji provádí) se v žádném případě nepoužije na práva nabytá před 7. červnem 2021. Na postoupení uskutečněná před 7. červnem 2021 se tedy směrnice nevztahuje. Napadený akt přitom vstoupil v platnost dne 4. června 2021, takže ustanovení této směrnice jej nemohou nijak ovlivnit;
  - směrnice je uplatňována pouze ve vztahu k jejím článkům 18 až 22, které se týkají „smluv o užívání děl nebo výkonů“, existují však pochybnosti o tom, zda se tyto články použijí na postoupení práv souvisejících s právem autorským, která se týkají výkonů provedených v rámci pracovní smlouvy nebo služebního řádu.
- 33 V každém případě není napadený akt takové povahy, aby ohrozil dosažení výsledku stanoveného směrnicí 2019/790. Režim odměňování stanovený napadeným aktem je plně v souladu s výsledkem stanoveným směrnicí 2019/790.
- 34 Právo může být nabyto na základě smlouvy nebo ustanovení právního předpisu, jehož důsledkem je nabytí práva. Podle článku 26 směrnice 2019/790 platí, že práva, která byla převedena na základě smlouvy nebo jinak před 7. červnem 2021, nejsou směrnicí dotčena. Pravidla této směrnice se nevztahují na právní akty přijaté před 7. červnem 2021.

3. Šestý žalobní důvod

- 35 Šestý žalobní důvod vychází z porušení různých ustanovení, včetně článku 17 Listiny a článků 18 až 22 směrnice 2019/790.

Tvrzení žalobců

- 36 Pokud jde o použitelnost směrnice, žalobci tvrdí, že napadený akt nebyl „uzavřen“, ale jednostranně „přijat“ žalovaným.

První část žalobního důvodu

- 37 Taková odměna za práva související s právem autorským, jako je odměna stanovená napadeným aktem, není vhodná a přiměřená – nebo poměrná – a není

založena na žádné objektivní a relevantní skutečnosti, která by umožnila posoudit její přiměřenost.

- 38 Z bodu 73 odůvodnění směrnice 2019/790 vyplývá, že k tomu, aby mohla být odměna považována za vhodnou a přiměřenou – nebo poměrnou – skutečné nebo potenciální hodnotě převáděných práv, musí být zohledněno, jak umělec k výkonu přispěl a veškeré další okolnosti, jako jsou tržní zvyklosti nebo skutečné užívání díla. Paušální částka může být připuštěna s přihlédnutím ke zvláštnostem každého odvětví, ale tato částka musí být stanovena objektivním a relevantním způsobem s ohledem na výše uvedené skutečnosti.

Při určení odměny stanovené napadeným aktem žalovaný nevycházel z žádného údaje existujícího v daném odvětví, ani z jeho zvláštností. Například zisky z využívání práv souvisejících s právem autorským hudebníků ONB jsou neznámé a nemohou tedy představovat referenční kritérium.

- 39 Během diskusí, které se konaly v letech 2016 až 2019, se návrhy ONB vyvíjely, takže v období od května 2017 do února 2021 se jeho návrh zvýšil z 320 na 600 eur za 25 koncertů, přičemž tento vývoj nevycházel z naprosto žádného objektivního a relevantního prvku posouzení.
- 40 Pro srovnání není zohledněna odměna za práva související s autorským právem, která existuje již mnoho let v jediném orchestru, který je velikostí a právním postavením srovnatelný s ONB, a sice v orchestru Théâtre royal de la Monnaie. V posledně uvedeném orchestru stanoví mechanismus zavedený na základě „kolektivní smlouvy“ odměnu ve výši přibližně 2 500 eur ročně. Toto srovnání ukazuje, že hudebníkům ONB je přiznána odměna, která zjevně není vhodná a přiměřená – nebo poměrná – a není nijak odůvodněna objektivními, relevantními a rozumnými hledisky.

Druhá část žalobního důvodu

- 41 Ve druhé části žalobního důvodu žalobci tvrdí, že napadený akt neobsahuje žádné opatření, které by zaručovalo, že dodatečná odměna v případě úspěchu při užití výkonů nositelů práv spojených s právem autorským bude vyplácena nositelům práv.
- 42 Ačkoli je v čl. 4 § 4 napadeného aktu stanovena dodatečná odměna, tato bude záviset na plnění smlouvy uzavřené mezi ONB a soukromoprávní akciovou společností, jejímž cílem je produkovat představení zejména s využitím mechanismu daňové úlevy. Tato spolupráce umožní maximální privatizaci zisků ve prospěch soukromé společnosti a zatíží ONB maximální výši výrobních nákladů na úkor státu a hudebníků.
- 43 Napadený akt tedy naprosto neodpovídá zásadě zakotvené ve směrnici 2019/790, jejímž cílem je zajistit spravedlivou odměnu hudebníků v případě úspěšného užití jejich interpretace nebo jejich provedení uměleckých děl.

- 44 Článek 4 odst. 4 napadeného aktu, který není nikterak transparentní, pokud jde o smlouvy a náklady produkce, činí platbu dodatečného příspěvku zcela náhodnou, neboť v důsledku této platby nemůže být plnění smlouvy ONB ztrátové a veškeré variabilní náklady na produkci jsou odpočitatelné.
- 45 Paušální odměna stanovená napadeným aktem je pouze valorizována. Tímto aktem se přitom provádí postoupení práv na dobu trvání práv souvisejících s právem autorským (50 let) a pro celý svět a není v něm obsaženo ustanovení, které by upravovalo přizpůsobení paušální odměny pro případ, že by během této doby všechny příjmy plynoucí z užívání výkonů ONB ukázaly, že tato odměna je v porovnání s uvedenými příjmy nepřiměřeně nízká. Bude-li mít nahrávka obchodní úspěch, nebude tato odměna nikdy přizpůsobena. To představuje porušení článku 20 směrnice 2019/790 a zásady vhodné a přiměřené odměny.

Třetí bod žalobního důvodu

- 46 Žádné ustanovení napadeného aktu neumožňuje hudebníkům kontrolovat kritéria pro stanovení odměny za postoupená práva ani neupravuje žádné společné a diskusi podléhající vyúčtování ani sdělení či sdílení údajů o využívání práv ze strany ONB. Vzhledem k tomu, že hudebníci nemají právo dohledu nad řízením partnerské soukromoprávní společnosti, nebudou mít žádnou možnost ověřit výsledky využívání práv souvisejících s právem autorským vyplývajících z výkonů, které provedou v rámci smlouvy mezi touto společností a ONB.

Čtvrtý bod žalobního důvodu

- 47 Napadený akt neobsahuje žádný mechanismus umožňující nositelům práv souvisejících s právem autorským jejich odejmutí v případě, že je ONB nevyužívá, a neodpovídá tedy zásadám stanoveným ve směrnici 2019/790.

Tvrzení žalovaného

- 48 Žalovaný tvrdí, že žalobci nejsou adresáty směrnice 2019/790 a že se tato směrnice netýká osob, na které se vztahuje služební řád.

K první části žalobního důvodu

- 49 Článek 18 směrnice 2019/790 nebrání tomu, aby odměna za práva související s autorským právem výkonných umělců byla stanovena královskou vyhláškou pro umělce, na které se vztahuje služební řád. Co se týče umělců zaměstnaných na základě pracovní smlouvy, autor napadeného aktu zohledňuje zásadu smluvní svobody, jak vyplývá z bodů jejího odůvodnění.
- 50 Aby bylo možné posoudit vhodnost a přiměřenost odměny výkonných umělců, je třeba vzít v úvahu, že postoupená práva každého z hudebníků orchestru nemají žádnou skutečnou nebo potenciální ekonomickou hodnotu bez postoupených autorských práv k zaznamenaným dílům, bez postoupených práv souvisejících s právem autorským ostatních umělců ONB a bez postoupených práv

souvisejících s právem autorským producenta nahrávek. Práva související s právem autorským umělců orchestru představují pouze malou část práv duševního vlastnictví, která musí ONB získat k volnému užívání výkonů hudebníků. Odměna výkonných umělců, na něž se vztahuje napadený akt, je vhodná a přiměřená skutečné nebo potenciální ekonomické hodnotě postoupených práv.

- 51 Kromě toho se žalobní důvod vznesený žalobci týká výlučně paušální odměny ve výši 600 eur a nezohledňuje četné další odměny stanovené napadeným aktem, které odpovídají veškerým čistým příjmům z využívání postoupených práv nebo jejich části, a jsou tedy zjevně přiměřené a vhodné.
- 52 Článek 26 odst. 2 směrnice 2019/790 hovoří o „jednání“, a nikoli o „smlouvě“ nebo „dohodě“, takže výraz „uskutečněné jednání“ zahrnuje rovněž jednání uskutečněná výkonnou mocí.

Ke druhé části žalobního důvodu

- 53 Směrnice neukládá povinnost stanovit odměnu výkonným umělcům ONB v závislosti na případném úspěchu užití jejich výkonu ve všech případech, ale pouze v případě, že je odměna nepřiměřeně nízká ve srovnání s příjmy plynoucími z užívání výkonů.

Ke třetí části žalobního důvodu

- 54 Kritéria pro stanovení paušální odměny ve výši 600 eur uvedená v čl. 4 § 3 napadeného aktu jsou jasná a mohou být snadno kontrolována hudebníky, kteří znají počet služeb, jichž se účastnili, a vědí, zda byly tyto služby předmětem záznamu či nikoli. Kritéria pro stanovení ostatních – poměrných – odměn jsou rovněž jasná (čisté příjmy po odečtení variabilních nákladů na produkci). Stačí, aby hudebníci vypočítali celkovou výši čistých příjmů na základě procentního podílu, který z nich získali.

Tvrzení vedlejšího účastníka

- 55 Podle vedlejšího účastníka se články 18 až 22 směrnice 2019/790 použijí pouze v rámci dohody o užívání výkonů. V projednávané věci ONB se svými hudebníky dohodu neuzavřel.
- 56 K první části žalobního důvodu vedlejší účastník tvrdí, přičemž se opírá o anglickou a nizozemskou verzi směrnice 2019/790, ale rovněž o body 61 a 73 jejího odůvodnění, že v jejím článku 18 se nesprávně hovoří o „rémunération proportionnelle“ [poměrná odměna] a nikoli „rémunération proportionnée“ [přiměřená odměna]. Odměna je tedy v souladu se směrnicí, pokud je přiměřená (skutečné nebo potenciální ekonomické hodnotě licencovaných nebo převáděných práv), ať už je paušální, nebo poměrná.

57 Napadený akt skutečně upravuje „vhodnou a přiměřenou odměnu“ ve smyslu směrnice, neboť hudebníci mají nárok na paušální roční odměnu ve výši 600 eur pokrývající kvótu 25 služeb a na několik příspěvků poměrných k čistým příjmům ONB plynoucím z využívání jejich práv souvisejících s právem autorským. Příspěvky stanovené napadeným aktem jsou tedy zjevně v přiměřeném poměru ke skutečné ekonomické hodnotě takto postoupených práv. Konečně příspěvky stanovené v napadeném aktu jsou v souladu se zvyklostmi v daném odvětví.

58 Článek 18 směrnice 2019/790 nijak neukládá, aby bylo postoupení realizováno prostřednictvím dohody odlišné od služebního řádu dotčených hudebníků, ale naopak v odstavci 2 stanoví, že „členské státy [mohou] využít různých mechanismů“.

Ke druhé části žalobního důvodu

59 Příspěvky stanovené napadeným aktem nemohou být kvalifikovány jako odměna „nepřiměřeně nízká ve srovnání se všemi následnými příslušnými příjmy vyplývajícími z užívání daných děl nebo výkonů“, jelikož spočívají zejména v odměnách poměrných k čistým příjmům pocházejícím z využívání práv souvisejících s právem autorským a dosahují 50 až 100 % čistých příjmů získaných ONB.

IV. Posouzení předkládajícího soudu

60 Otázky, zda se směrnice 2019/790 použije na práva související s autorským právem postoupená v rámci pracovněprávního vztahu podle služebního řádu, na straně jedné, a zda tato směrnice brání přijetí jednostranného právního aktu, který obsahuje postoupení práv souvisejících s právem s autorským před 7. červnem 2021, na straně druhé, se týkají věci samé.

61 Zatímco preambule napadeného aktu výslovně odkazuje na směrnici 2019/790 a dokládá soulad tohoto aktu se směrnicí, žalovaný tvrdí, poprvé v rámci tohoto řízení, že „žalobci se nemohou domáhat použití článků 18 až 23 směrnice, které tvoří kapitolu 3, nadepsanou ‚Spravedlivá odměna ve smlouvách s autory a výkonnými umělci o užívání jejich děl či výkonů‘, a které se týkají, jak naznačuje název, pouze umělců zaměstnaných v rámci vztahů ze smlouvy o užívání jejich práv souvisejících s autorským právem, a nikoli zaměstnanců zaměstnaných na základě služebního řádu“.

62 Vedlejší účastník rovněž tvrdí, že „je sporné, zda se tyto články použijí na postoupení práv souvisejících s právem autorským, která se týkají výkonů provedených v rámci pracovní smlouvy nebo služebního řádu“. Odkazuje na bod 72 odůvodnění.

63 Žalovaný a vedlejší účastník kromě toho tvrdí, že „používáním této směrnice nejsou dotčena jednání uskutečněná a práva nabytá před 7. červnem 2021“,

příčemž napadeným aktem byla postoupena práva související s právem autorským hudebníků ONB ke dni 4. června 2021.

- 64 Argumentace žalovaného a vedlejšího účastníka vznáší otázky, zda se směrnice 2019/790, zejména její články 18 až 23, týká případu postoupení práv souvisejících s právem autorským v rámci pracovněprávního vztahu podle služebního řádu, a pokud ano, zda byl žalovaný při přijetí napadeného aktu, který jednostranně postoupil práva související s právem autorským hudebníků ONB, povinen dodržovat tato ustanovení během lhůty k provedení této směrnice.
- 65 Tyto otázky se týkají výkladu unijního práva, a proto musí být podle článku 267 SFEU položeny Soudnímu dvoru Evropské unie.

V. Předběžné otázky

- 1) Musí být články 18 až 23 směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/790 ze dne 17. dubna 2019 o autorském právu a právech s ním souvisejících na jednotném digitálním trhu a o změně směrnic 96/9/ES a 2001/29/ES vykládány v tom smyslu, že brání tomu, aby práva související s právem autorským osob zaměstnaných podle služebního řádu, která se týkají výkonů provedených v rámci pracovněprávního vztahu, byla postoupena prostřednictvím právního předpisu?
- 2) V případě kladné odpovědi, musí být pojmy „jednání uskutečněná“ a „práva nabytá“ uvedené v čl. 26 odst. 2 směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/790 ze dne 17. dubna 2019 o autorském právu a právech s ním souvisejících na jednotném digitálním trhu a o změně směrnic 96/9/ES a 2001/29/ES vykládány tak, že se vztahují i na postoupení práv souvisejících s právem autorským provedené prostřednictvím právního aktu přijatého před 7. červnem 2021?